

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Κοινωνικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Κοινωνιολογία		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Προπτυχιακό		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	902	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	έκτο
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Κοινωνιολογία της Θρησκείας		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
		3	6
<i>Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).</i>			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Γενικού υποβάθρου		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνικά		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Ναι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://soc.aegean.gr/info/course/koinoniologia-tis-thriskeias/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Μαθησιακά Αποτελέσματα <i>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</i> <i>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</i> - Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης - Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β - Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
Μέχρι την περάτωση του αντίστοιχου εξαμήνου, ο φοιτητής ή η φοιτήτρια θα διδαχθεί: 1) Τις βασικές έννοιες και τους ορισμούς της Κοινωνιολογίας της Θρησκείας, με έμφαση στη θρησκεία ως κοινωνικό θεσμό, σύστημα νοημάτων, πεδίο τελετουργικών πρακτικών και μορφή συλλογικής οργάνωσης. 2) Τις κλασικές κοινωνιολογικές προσεγγίσεις της θρησκείας, ιδίως τις συμβολές των Durkheim, Weber, Marx και Simmel στη μελέτη της κοινωνικής συνοχής, της θρησκευτικής ηθικής, της ιδεολογίας και της κοινωνικής μορφής.

3) Τη σχέση θρησκείας, νεωτερικότητας και εκκοσμίκευσης, συμπεριλαμβανομένων των θεωριών περί δημόσιας θρησκείας, πολλαπλών νεωτερικοτήτων και μετασχηματισμού της θρησκευτικότητας στην ύστερη νεωτερικότητα.

4) Τις μορφές θρησκευτικής οργάνωσης και θρησκευτικής αυθεντίας, καθώς και τον ρόλο των εκκλησιών, των αιρέσεων, των νέων θρησκευτικών κινημάτων και των άτυπων μορφών πνευματικότητας.

5) Τη σχέση θρησκείας με την πολιτική, το κράτος, το έθνος και την ιδεολογία, με ειδική αναφορά στην πολιτική θρησκεία, τον θρησκευτικό φονταμενταλισμό, τον εθνικισμό και τις συγκρούσεις γύρω από τη δημόσια παρουσία της θρησκείας.

6) Τις βιωματικές, τελετουργικές και συγκινησιακές διαστάσεις της θρησκευτικότητας, με έμφαση στη λατρεία, τη συλλογική μνήμη, την κοινότητα, την αλληλεγγύη και τη συγκρότηση κοινωνικών δεσμών μέσω θρησκευτικών πρακτικών.

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
Λήψη αποφάσεων
Αυτόνομη εργασία
Ομαδική εργασία
Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών

Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης
.....
Άλλες...
.....

Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Αυτόνομη εργασία

Ομαδική εργασία

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Ενδεικτικό ημερολόγιο σεμιναρίου:

1. Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία της Θρησκείας

Παρουσίαση του γνωστικού αντικειμένου, των βασικών εννοιών και των κύριων ερωτημάτων. Η θρησκεία εξετάζεται ως κοινωνικό φαινόμενο, θεσμός, σύστημα νοήματος και μορφή συλλογικής ζωής.

2. Ορισμοί και κοινωνικές λειτουργίες της θρησκείας

Ανάλυση διαφορετικών ορισμών της θρησκείας: ουσιοκρατικών, λειτουργικών και κοινωνιολογικών. Έμφαση στη θρησκεία ως πηγή νοήματος, συνοχής, ταυτότητας, ηθικής τάξης και συμβολικής νομιμοποίησης.

3. Émile Durkheim: Θρησκεία, ιερό και κοινωνική συνοχή

Εξέταση της θρησκείας ως συλλογικής αναπαράστασης. Ανάλυση της διάκρισης ιερού/βέβηλου, της τελετουργίας, της συλλογικής έξαρσης και της συμβολικής συγκρότησης της κοινωνίας.

4. Max Weber: Θρησκευτική ηθική και κοινωνική δράση

Παρουσίαση της βεμπεριανής προσέγγισης της θρησκείας ως φορέα νοήματος και προσανατολισμού της δράσης. Έμφαση στη σχέση θρησκευτικής ηθικής, οικονομικής συμπεριφοράς, εξουσίας και εκλογίκευσης.

5. Karl Marx, Georg Simmel και η κριτική της θρησκείας

Μελέτη της θρησκείας ως ιδεολογίας, παρηγορητικού μηχανισμού και μορφής κοινωνικής αντιστροφής στον Marx. Παράλληλα, εξέταση της θρησκείας στον Simmel ως μορφής σχέσης, εμπειρίας και κοινωνικότητας.

6. Εκκοσμίκευση και νεωτερικότητα

Ανάλυση των θεωριών της εκκοσμίκευσης και της διαφοροποίησης θρησκείας, κράτους και κοινωνίας. Συζήτηση για την υποχώρηση, τον μετασχηματισμό ή την επανεμφάνιση της θρησκείας στις σύγχρονες κοινωνίες.

7. Peter Berger, Thomas Luckmann και η κοινωνική κατασκευή του νοήματος

Εξέταση της θρησκείας ως μηχανισμού νοηματοδότησης και συμβολικής τάξης. Έμφαση στην κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας, τη νομιμοποίηση των θεσμών και την ιδιωτικοποίηση της θρησκείας.

8. S. N. Eisenstadt και οι πολλαπλές νεωτερικότητες

Παρουσίαση της θεωρίας των πολλαπλών νεωτερικοτήτων και της σημασίας της για την κατανόηση της θρησκείας στον σύγχρονο κόσμο. Η θρησκεία εξετάζεται ως ενεργός παράγοντας στη συγκρότηση πολιτισμικών προγραμμάτων, συλλογικών ταυτοτήτων και πολιτικών μορφών.

9. Δημόσια θρησκεία, κράτος και πολιτική

Ανάλυση της παρουσίας της θρησκείας στη δημόσια σφαίρα. Εξετάζονται οι σχέσεις θρησκείας και κράτους, η πολιτική θρησκεία, η θρησκευτική νομιμοποίηση της εξουσίας και οι σύγχρονες συγκρούσεις γύρω από τη δημόσια έκφραση της πίστης.

10. Θρησκεία, έθνος και εθνικισμός

Μελέτη της σχέσης θρησκείας και εθνικής ταυτότητας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον ρόλο της θρησκείας στη συγκρότηση συλλογικής μνήμης, εθνικών αφηγήσεων, συμβολικών ορίων και μορφών πολιτισμικής ένταξης ή αποκλεισμού.

11. Νέα θρησκευτικά κινήματα, πνευματικότητα και ύστερη νεωτερικότητα

Παρουσίαση των νέων θρησκευτικών κινήματων, των εναλλακτικών μορφών πνευματικότητας και της εξατομικευμένης θρησκευτικότητας. Εξετάζεται η μετατόπιση από τη θεσμική θρησκεία προς βιωματικές, επιλεκτικές και προσωπικές μορφές πίστης.

12. Θρησκευτικός φονταμενταλισμός και σύγχρονες συγκρούσεις

Ανάλυση του φονταμενταλισμού ως αντίδρασης στις συνθήκες της νεωτερικότητας, της παγκοσμιοποίησης και της πολιτισμικής ανασφάλειας. Εξετάζονται οι σχέσεις θρησκείας, πολιτικής κινητοποίησης, ταυτότητας και βίας.

13. Βιωμένη θρησκευτικότητα, τελετουργία και κοινωνικοί δεσμοί

Συνολική συζήτηση για τη θρησκεία ως εμπειρία, πρακτική και τελετουργική συμμετοχή. Έμφαση στη λατρεία, τα προσκυνήματα, τα πανηγύρια, τη μνήμη, το σώμα, το συναίσθημα και τη συγκρότηση κοινότητας μέσα από θρησκευτικές πρακτικές.

--

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ , Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.	Πρόσωπο με πρόσωπο																							
ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές	Χρήση νέων τεχνολογιών (ppt, videos) για την καλύτερη και αμεσότερη εμπέδωση των γνώσεων, αφού έτσι κρίνεται ότι γίνονται περισσότερο κατανοητές οι ειδικές γνώσεις του μαθήματος από τους φοιτητές. Σε αυτό το πλαίσιο οι φοιτητές θα αναπτύξουν ικανότητες χρήσης υπηρεσιών Τ.Π.Ε. Timeline (https://h5p.org/timeline), Dialog Cards (https://h5p.org/dialog-cards), Drag and Drop (https://h5p.org/drag-and-drop), Google Drive (https://www.google.com/drive/) και Weebly (https://www.weebly.com/) για την οργάνωση και παρουσίαση σχετικού υλικού των ερευνών τους.																							
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ. Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS	<table><tr><th>Δραστηριότητα</th><th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th></tr><tr><td>Διαλέξεις</td><td>39</td></tr><tr><td>Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας</td><td>49</td></tr><tr><td>Εκπόνηση εργασίας</td><td>30</td></tr><tr><td>Προετοιμασία γραπτής εξέτασης</td><td>30</td></tr><tr><td>Εργασία ΤΠΕ</td><td>2</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Σύνολο Μαθήματος</td><td>150</td></tr></table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	39	Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	49	Εκπόνηση εργασίας	30	Προετοιμασία γραπτής εξέτασης	30	Εργασία ΤΠΕ	2									Σύνολο Μαθήματος	150	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου																							
Διαλέξεις	39																							
Μελέτη και ανάλυση βιβλιογραφίας	49																							
Εκπόνηση εργασίας	30																							
Προετοιμασία γραπτής εξέτασης	30																							
Εργασία ΤΠΕ	2																							
Σύνολο Μαθήματος	150																							
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.	Ελληνικά, Γραπτή εργασία Γραπτή εξέταση Οι αρχές και τα κριτήρια είναι αναρτημένα στον επίσημο οδηγό του προγράμματος σπουδών του Τμήματος.																							

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Συγγράμματα μαθήματος Μαραγκουδάκης, Μ. 2010. Αμερικανικός Φονταμενταλισμός. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Μαραγκουδάκης, Μ. 2022. Κοινωνιολογία της Νεωτερικότητας. Ψηφιακό Αποθετήριο Κάλλιπος.

- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:

Κλασικά έργα

Durkheim, Émile. **1912**. *Οι στοιχειώδεις μορφές του θρησκευτικού βίου*.
Weber, Max. **1905**. *Η Προτεσταντική Ηθική και το Πνεύμα του Καπιταλισμού*.
Weber, Max. **1920**. *Κοινωνιολογία της Θρησκείας*.
Marx, Karl. **1843–1844**. *Για τη θρησκεία / κείμενα για τη θρησκεία και την ιδεολογία*.
Simmel, Georg. **1906**. *Essays on Religion / κείμενα για τη θρησκεία*.
Troeltsch, Ernst. **1912**. *The Social Teaching of the Christian Churches*.

Νεότερες κοινωνιολογικές προσεγγίσεις

Berger, Peter L. **1967**. *The Sacred Canopy: Elements of a Sociological Theory of Religion*.
Berger, Peter L., και Thomas Luckmann. **1966**. *Η κοινωνική κατασκευή της πραγματικότητας*.
Luckmann, Thomas. **1967**. *The Invisible Religion: The Problem of Religion in Modern Society*.
Bellah, Robert N. **1967**. "Civil Religion in America".
Geertz, Clifford. **1973**. *The Interpretation of Cultures*.
Douglas, Mary. **1966**. *Purity and Danger*.
Bourdieu, Pierre. **1972**. *Outline of a Theory of Practice*.
Turner, Victor. **1969**. *The Ritual Process: Structure and Anti-Structure*.
Turner, Victor. **1982**. *From Ritual to Theatre: The Human Seriousness of Play*.

Εκκοσμίκευση, δημόσια θρησκεία και νεωτερικότητα

Martin, David. **1978**. *A General Theory of Secularization*.
Berger, Peter L. **1999**. *The Desecularization of the World*.
Casanova, José. **1994**. *Public Religions in the Modern World*.
Davie, Grace. **1994**. *Religion in Britain since 1945: Believing without Belonging*.
Hervieu-Léger, Danièle. **2000**. *Religion as a Chain of Memory*.
Bruce, Steve. **2002**. *God Is Dead: Secularization in the West*.
Asad, Talal. **2003**. *Formations of the Secular: Christianity, Islam, Modernity*.
Taylor, Charles. **2007**. *A Secular Age*.
Habermas, Jürgen. **2008**. *Between Naturalism and Religion*.
Davie, Grace. **2013**. *The Sociology of Religion*.

Πολλαπλές νεωτερικότητες και πολιτισμικά προγράμματα

Eisenstadt, S. N. **1995**. *Power, Trust, and Meaning: Essays in Sociological Theory and Analysis*.
Eisenstadt, S. N. **2000**. "Multiple Modernities".
Eisenstadt, S. N. **2003**. *Comparative Civilizations and Multiple Modernities*.

Θρησκεία, πολιτική, έθνος και φονταμενταλισμός

Anderson, Benedict. **1983**. *Imagined Communities*.
Gellner, Ernest. **1983**. *Nations and Nationalism*.
Kapel, Gilles. **1991**. *The Revenge of God: The Resurgence of Islam, Christianity and Judaism in the Modern World*.
Marty, Martin E., και R. Scott Appleby, επιμ. **1991**. *Fundamentalisms Observed*.
Juergensmeyer, Mark. **2000**. *Terror in the Mind of God: The Global Rise of Religious Violence*.
Smith, Anthony D. **2003**. *Chosen Peoples: Sacred Sources of National Identity*.

Norris, Pippa, και Ronald Inglehart. **2004.** *Sacred and Secular: Religion and Politics Worldwide.*

Βιωμένη θρησκευτικότητα, τελετουργία και εμπειρία

Eliade, Mircea. **1957.** *To ιερό και το Βέβηλο.*

Douglas, Mary. **1966.** *Purity and Danger.*

Turner, Victor. **1969.** *The Ritual Process.*

Geertz, Clifford. **1973.** *The Interpretation of Cultures.*

Bourdieu, Pierre. **1972.** *Outline of a Theory of Practice.*

Collins, Randall. **2004.** *Interaction Ritual Chains.*

Bellah, Robert N. **2011.** *Religion in Human Evolution.*

Ελληνική περίπτωση και Ορθοδοξία

Kitromilides, Paschalis. **2013.** *Enlightenment and Revolution: The Making of Modern Greece.*

Makrides, Vasilios N., και Victor Roudometof, επιμ. **2010.** *Orthodox Christianity in 21st Century Greece.*

Roudometof, Victor. **2014.** *Globalization and Orthodox Christianity: The Transformations of a Religious Tradition.*

Makrides, Vasilios N. **2020.** *Hellenic Temples and Christian Churches: A Concise History of the Religious Cultures of Greece.*

Prodromou, Elizabeth H., επιμ. **2008.** *Thinking Through Faith: New Perspectives from Orthodox Christian Scholars.*

Demertzis, Nicolas, επιμ. **1994.** *Η ελληνική πολιτική κουλτούρα σήμερα.*